

Första läsningen: **Jos 24:1-2a, 15-17, 18b** (*Vi vill tjäna Herren. Han är vår Gud*)

Antingen – eller: vi tillber den sanne Guden *eller* avgudarna. Valet är vårt eget och det är fritt. Josua hade inte kunnat utse en lämpligare plats för sitt utmanande tal till folket. Shekem (mitt i Palestina, nära det nuvarande Nablus) var kulthelgedom för landets avgudar, lite som vårt Uppsala var för våra förfäder under hednisk vikingatid. Här i Shekem byggde Abraham det första altaret åt **den sanne och levande Guden**, vid samma träd där nu Josua står (1 Mos 12:6 f; Jos 24:25-26). Demonstrativt begravde hans barnbarn Jakob här sin svärfars avgudar (1 Mos 35:4).

Vår Josua, Jesus, skulle utmana oss i dag! Kanske samla oss i dag i ett kassavalv och säga: Ni kan inte tjäna både Gud och mammon (Matt 6:24).

Andra läsningen: **Ef 5:21-32** (*Detta rymmer en stor hemlighet*)

Antingen – eller: Våra äktenskap fördärvas *eller* vi efterliknar Kristus och underordnar oss varandra. Tyngdpunkten i läsningen ligger på mannens förpliktelse mot hustrun. Paulus ställer högre krav på de äkta männen än vi ser i någon annan text från antiken! Ytterst är det Kristi kärlek till kyrkan han vill illustrera.

Efesierbrevets grundtema är kyrkan. Till bilden av kyrkan som Kristi kropp, som vi redan har mött i Korinthierbrevet, kommer nu **Kristus som kyrkans huvud**. Man ska inte tolka bilden "auktoritär" (det hebreiska ordet för "huvud" har samma rot som ordet för "begynnelse" – Kristus är alltså kyrkans *början och källa*). Talet om mannen som "kvinnans huvud" (ursprung) i v. 23 (jfr 1 Kor 11:3) måste ses mot bakgrunden att Eva gjordes av Adams revben i 1 Mos 2:21. Adam är alltså hennes "begynnelse" (se också hur Paulus "backar" från bilden i 1 Kor 11:12). Liknelsen med Kristus, mannen och kvinnan i v. 21-24 kan *inte* tolkas som en "maktpyramid i tre steg". Nej, man och kvinna står *tillsammans, sida vid sida* inför Gud, både vid skapelsen (1 Mos 1:27) och frälsningen (Gal 3:28). Mannen är på inget sätt sin hustrus "frälsare". Det är Kristus. Liknelsen är bara en liknelse, och med begränsad giltighet.

I v. 24 säger Paulus uttryckligen att kvinnorna ska underordna sig sina män "i allt". Hur ska det tolkas? Vi kan inte säga emot Paulus, men vi behöver inte göra det heller. Tre verser innan detta säger Paulus själv: *Underordna er varandra i vördnad för Kristus*. Denna vers kan ses som inledning och rubrik till det följande som handlar om den kristna familjen. Den helige påven Johannes Paulus II har konsekvent tolkat versen så att den handlar om man och kvinna i förhållande till varandra, och även Katolska kyrkans katekes gör så (nr 1642). Det ger också bäst mening med tanke på resten av avsnittet i Efesierbrevet: *Ni män, älska era hustrur så som Kristus har älskat kyrkan och utlämnat sig själv för den ... På samma sätt är också mannen skyldig att älska sin hustru som sin egen kropp ... och hustrun skall visa respekt för sin man*. Att Paulus kort nämner kvinnans

”lydnad” i sitt brev återspeglar bara dåtidens moral. Men detta med att männen ska *älska* sina hustrur var som sagt helt unikt i den antika världen. Det offerar Paulus många fler ord på – vi märker att han brinner för frågan. Kvinnan ska ju älskas, och den som älskar någon *ärar* den och förtrycker den aldrig!

Evangelium: **Joh 6:60-69** (*Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord*)

Antingen – eller: Vi tror på Jesu **realpresens** (verkliga närvaro) i eukaristin *eller* vi missar meningen med inkarnationen, Guds människoblivande. Johannes minns här allt för väl hur Jesus övergavs på grund av talet om eukaristin. Han återupplevde samma sak i hög ålder, när många av hans egna lärjungar övergav kyrkan (se Första Johannesbrevet, speciellt 2:19). Men för både Jesus och Johannes var det inte viktigt hur många som följde efter, utan hur trogna de var. Därför vill Jesus här veta var *de tolv* står (v. 67), liksom vid Caesarea Filippi (Matt 16:13-20). Då som nu träder Petrus fram som självklar talesman för kollegiet: *Till vem skulle vi gå?* (v.68) – dessa ord kommer ur Petrus hjärtas djup. Han ville följa Jesus om han så måste dö med honom (Mark 14:31). Det fick han också göra (Joh 21:18-19). Jesus är *Guds helige* (v. 69): Petrus anar mysteriet: Jesus är *av samma väsen som Fadern* (jfr Joh 10:36).

Förra söndagen läste vi att Jesus vill ge oss sitt *kött* att äta så att vi ska få evigt liv (Joh 6:51-58). När han nu säger att *köttet är till ingen hjälp* (v. 63) så används ordet ”kött” i en annan betydelse. Varje gång som ”kött” i Johannesskrifterna ställs i motsats till ”ande” menas *den del av världen som revolterar mot Gud*. Vår kroppslighet är i sig något bra. Kroppen kan ju **uppfyllas av Guds ande och förmedla hans kärlek**. Av kärlek till oss, såsom vi är, blev Guds Ord självt *mänskligt kött* (= det grekiska ordet *sarx* i Joh 1:14) och led en *kroppslig* död och blir än i dag *kött för oss* i mässan.

24 AUGUSTI

DEN HELIGE APOSTELN BARTOLOMAIOS, FEST

En man *utan svek* kallade Jesus honom (se Joh 1:47, där hans namn är *Natanael* – det var ganska vanligt med dubbelnamn i Bibelns värld, som t.ex. Saulus/Paulus). Den helige BARTOLOMAIOS förkunnade Jesu budskap ända till Armenien, enligt en legend. Där befriade han kungens dotter från en demon. Att kungen då lät döpa sig blev för mycket för den hedniska oppositionen. Man flådde huden av Bartolomaios och korsfäste honom sedan, en ofattbart smärtsam död. Så följde han Jesus till det yttersta, verkligen *utan svek*. Hans relikier lär i dag finnas på Tiberön i Rom.

Festdagens läsningar känns nästan som personligt riktade till denne utomordentligt hårt drabbade apostel: I Guds stad, det himmelska Jerusalem (Upp 21:9b-14) ska vi vara skyddade och trygga, där finns det inget att frukta längre. Gud kommer inte att glömma sin apostels lidande för Jesu sak: apostelns namn ska för evigt stå på en av stadens *tolv grundstenar*. En liknande tröst riktar Gud till var och en av oss som på något sätt får lida

för vår trohet mot Jesus. I evangelieläsningen (Joh 1:45-51) lovar Jesus sina apostlar att de ska får *se himlen öppen* (v. 51), också detta en hänvisning till det kommande, himmelska Jerusalem för alla som här på jorden tvingas böja sig under förödmjukelser och förnedring för sin tro på *Lammet* (Upp 21:14).

Herre, jag älskar din boning, den plats där din härlighet bor. (Ps 26:8)

TISDAGEN I 21 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Thess 2:1-8** (*Av ömhet för er ville vi gärna ge er inte bara Guds evangelium utan också våra egna liv*)

Fram tills tisdag i nästa vecka läser vi ur Första Thessalonikerbrevet. Grundandet av kyrkan i Thessaloniki var dramatiskt (Apg 17:1-15). Brevet skrevs antagligen från Korinth, år 49 eller 50 e.Kr., och är därmed det äldsta Paulusbrev vi har (ja, kanske den äldsta texten i Nya testamentet).

När Paulus kom till thessalonikerna efter misshandeln i Filippi var han en skadad och förtalad man, med sår på kroppen som knappt hade hunnit läkas (v. 2; jfr Apg 16:16-40; 2 Kor 4:10-11). Det cirkulerade tydligen rykten om att han kom med *villfarelser, orena motiv och bedrägliga avsikter* (v. 3), med smicker, och för att äras av människor (jfr v. 5-6). Ändå slog tron rötter. Det var Guds verk. Paulus och hans medarbetare tog moderligt hand om dem som ville tro (v. 7-8, jfr 1 Kor 3:6; Gal 4:19) och avstod från sin apostoliska rätt till uppehälle (v. 7; jfr 1 Kor 9:3 f). Av kärlek var de beredda att ge allt, säger han, t.o.m. sina liv (v. 8). Var det sådana ord som fick Paulus motståndare att säga att han "rekommenderade sig själv" (Jfr 2 Kor kap. 3)?

Evangelium: **Matt 23:23-26** (*Det gäller att göra det ena utan att försumma det andra*)

Ett *verop* i Bibeln är inte ett fördömande utan ett smärtfyllt skrik. Någon är på väg mot avgrunden och man vill varna den (jfr Matt 11:21; Luk 6:24 f). Liksom profeterna ställer Jesus folkets onyttiga andliga ledare mot väggen. De *stänger till himmelriket*, dvs gör Guds ord obegripligt, harmlöst, överksamt – en varning till alla predikanter! Jesu sju stränga ve-ord i detta kapitel är inspirerade av Jes 5:8, 11, 18 ff (jfr Jes 45:9; Jer 23:1; Sak 11:17). De står i kontrast till saligprisningarna i Matt 5:1-11. Jesus säger dessa stränga ord för att han **vill frälsa**. Hans ord närs av **omsorg** (jfr den beskyddande hönan i Matt 23:37).

Jesu fjärde och femte *verop* här i läsningen säger samma sak som de tre första, lika hårda som ropen precis innan (Matt 23:13-16): i Guds bud ska man skilja mellan väsentligt och mindre väsentligt, liksom mellan det yttre och det inre som avser *hjärtats* rätta inriktning mot Gud och medmänniskan. Det samma sade även profeterna (jfr t.ex. Jer 5:1f; Hos 4:1-2; Amos 5:21; Sak 7:9-12; se även Mark 7:4; Luk 11:39-40). De andliga ledarna och

deras teologer kan den heliga Skrift mycket väl. De är extremt noggranna i sina utläggningar av buden. Inget fel i det, men det ska kompletteras med *lagens hjärta*: att hjälpa nödlidande, troget och helhjärtat.

Ge mig förstånd att lära dina bud.

(Ps 119:73)

ONSDAGEN I 21 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Thess 2:9-13** (*Dag och natt arbetade vi för att förkunna Guds evangelium för er*)

Paulus, Silvanus (Silas) och Timotheos grundade kyrkan i Thessaloniki (Apg kap. 17). De var mycket måna om att inte framstå som sådana som bara förkunnar sin lära för att dra personliga fördelar av den ("levebrödspredikanter"). Det gällde evangeliets sanning! Varje skimmer av egoism och otrovärdighet måste undvikas, inte minst med tanke på alla onda rykten som florerade om Paulus (se läsningen i går). De övertygade genom sina exempel. Människor lyssnade. Så kunde relationer skapas där Gudsordet gavs vidare i enkla mänskliga ord (v. 13). Det kan vi lära mycket av! En kardinal (Walter Kasper) har sagt: *Pastoralt arbete i vår tid handlar om att bygga relationer*. Relationer bygger på **tillit** och det visste Paulus.

Evangelium: **Matt 23:27-32** (*Ni är söner till dem som mördade profeterna*)

Vi får i dag slutet av Jesu drastiska tal mot dåtidens bibellärare. De anklagas för att vara rent gudlösa i sina hjärtan, raka motsatsen till vad de visar utåt. Det är oerhört svårsmälta ord. "Var är kärleksbudskapet?" undrar vi i dag. "Hur kan Jesus döma så hårt? Vi bygger ju också monument över helgon, liksom judarna gjorde över profeterna, ska det vara fel? Vi skaffar dyrbara bibelutgåvor för att förstå Guds ord, ska vi kallas för profetmördare? Vi ägnar tid åt liturgi och böner, är vi gudlösa då?"

Innerst inne vet vi svaret: Jesus kritiserar oss **av kärlek**. Allt vi gör till Guds ära välsignar han *om vi bara ser till att också engagera oss för utsatta och nödlidande!* (jfr 1 Joh 3:17-18).

Jag säger er att om inte er rättfärdighet överträffar de skriftlärdas och fariseernas, så kommer ni inte in i himmelriket. (Matt 5:20)

TORSDAGEN I 21 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Thess 3:7-13** (*Måtte Herren låta er kärlek bli rik och överflödande*)

När Paulus hade flytt från missionen i Thessaloniki oroades han för hur det skulle bli för de nykristna där och skickade Timotheos tillbaka för att bedöma läget. Nu är Timotheos

hos honom igen och bekräftar att det står väl till med deras tro, trots förföljelserna. Det är bakgrunden för Paulus glada ord i denna läsning. Han tackar Gud och önskar dem allt gott. Det skulle dröja tills han fick återse dem: först på tredje missionsresan (Apg 19:21; 20:1-4) blev det av. Paulus vill rätta till ”brister” i thessalonikernas tro (v. 10). Det rör sig troligen om frågor kring äktenskap (se läsningen i morgon). De ”heliga” som ska ledsaga Kristus vid hans återkomst som världsdomare (v. 13) är änglar (Matt 25:31), men här menas nog också helgon, ja, alla avlidna rättfärdiga (Sak 14:5; Vish 5:5; jfr Matt 27:52; 2 Thess 1:10; Jud v. 14).

Evangelium: **Matt 24:42-51** (*Håll er vakna*)

Se på oss! Vi säkrar våra hem effektivt mot tjuvar men tänker inte på att **Kristus** kan komma när som helst och kräva räkenskap av oss! Döden kan komma plötsligt. *Så som en människa är på sin sista dag så kommer hon att stå på världens yttersta dag*, lär oss den helige Augustinus. Vi är Kristi tjänare bör vara lika pålitliga som patriarken *Josef* (v. 47; jfr 1 Mos 39:4). Var alltid redo att möta Gud. Vaka! Var trofast i allt!

Se, jag kommer snart och har med mig lön att ge åt var och en. (Upp 22:12)

FREDAGEN I 21 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Thess 4:1-8** (*Detta är Guds vilja: att ni skall bli heliga*)

Paulus har berömt thessalonikerna men måste nu också förmana dem. Jesus själv föreskrev att vi ska **leva heligt** (v. 2), dvs. tillhöra Gud, leva under hans skydd och undvika allt som för bort från Guds vilja. Sexualitet kräver ansvarstagande, dvs. att man avstår från otukt, oordnade sexuella handlingar. Tänker Paulus konkret på den frigjorda *libertinismen* som frestade kristna i det grekiska samhället? Eller syftar han på de grekiska äktenskapsreglerna som tillät äktenskap mellan nära släktingar (för att bevara arv inom familjen) men som stred mot den mosaiska lagens striktare regler (jfr t.ex. 3 Mos kap. 18 och 20)?

I v. 4 säger Paulus ordagrant att man ska hålla sitt ”kär” i helgd och ära. ”Kär” kan betyda antingen *den egna kroppen*, vars drifter ska behärskas - så Bibel 2000; jfr 2 Kor 4:7 – eller *hustrun* som man ska ”ha” på ett respektfullt sätt (1 Pet 3:7). Man ska gifta sig inte bara p.g.a. kroppens längtan utan för att ömsesidigt *helgas* och *äras*. De hedniska *lidelser och begär* som nämns i v. 5 betecknar en sexualitet som är *självisk* (motsatt kärleken i 1 Kor 13:5). Den spårar ur och förslavar människan (2 Pet 2:17-19). V. 6 varnar för äktenskapsbrott, eller möjligen mer allmänt mot oärlighet i affärer (dåtida greker var ökända för både delarna).

Evangelium: **Matt 25:1-13** (*Brudgummen är här, kom ut och möt honom!*)

Kristus ska komma åter! Hur viktigt är detta för dig? Dessa rader skrivs för att uppmana dig till att satsa allt på Kristus. Du uppmanar andra. Så hjälper vi varandra på vägen mot himlen. Men en sak kan vi inte göra för andra: **välja att bry oss om Gud och hans löften och leva därefter**. Valet är djupt personligt. Det är den oljan som de oförståndiga flickorna i Matteus liknelse inte fick med sig men som behövs för att härda ut tills Kristus återkommer. De förberedde sig inte på domen utan levde bara för nuet. Deras likgiltighet avslöjas nu. De missar bröllopfesten, Paradiset.

Förslag till fredagsoffer: Granska mitt hjärta, mina motiv. Prioriterar jag Guds vilja?

LÖRDAGEN I 21 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Thess 4:9-11** (*Gud har själv lärt er att älska varandra*)

Gud är vår lärare (v. 9) – en vacker tanke som stöder sig på bl.a. Jes 54:13 (jfr 1 Joh 2:27). Paulus ser helst av allt att **den ekonomiska solidariteten mellan kristna** utvecklas (v. 10). I allt ska vi leva förnuftigt: när den kristna tron växer till i oss, då ska också våra goda vanor växa. Även om du visste att Herren skulle återkomma om en vecka, så kasta inte bort dina vardagsförpliktelser! Stå fast tills han kommer.

Evangelium: **Matt 25:14-30** (*Gå in till glädjen hos din herre*)

I dagens liknelse kan vi utmärkt se den misslyckade tredje tjänaren som huvudpersonen. Det är svårt att bortse från honom. Matteus ger oss med honom en djupanalys av **människans motvilja mot Gud och dess orsaker**. Varför gräver den tragiske tjänaren ner sin enda talent (en i och för sig stor summa pengar som han skulle kunna göra mycket med)? Är han avundsjuk på kollegerna som kan mer (ordet "talang" kommer från "talenten" i denna liknelse)? Ska vi leva livet i bitter beundran av allt det som andra glänsar med men som vi inte kan eller har – och så missa att göra det vi själva är gjorda för? Vi söker vårt eget men inte det Herren behöver av oss. Vi ursäktar oss med försiktighet eller att vi behöver lugn och ro. Det ser ödmjukt ut men är feigt. Tjänaren gräver ner sina möjligheter precis som man gör sig av med avföring (5 Mos 23:13). Inför Gud försvarar han sig: "Du är girig! Du gör mig rädd! Du kräver det orimliga! (v. 24). Jag är rättvis! Du får tillbaka vad som är ditt (v. 25)!" Men tjänaren hade kunnat sätta pengarna i banken (= varit passiv medlem av kyrkan). Det hade räckt. Men inte ens denna vinst unnade han Herren. Ett tragiskt val! I grunden fördömde han Gud. *Så hård är klippan i ett hjärta som inte har låtit sig beröras av Guds kärlek!* Så djupt kan fallet bli till slut, så stort raset (jfr Matt 7:27).

Nu tar vi i vardagsmässorna avsked av Matteus evangelium med alla dess noggranna förklaringar och skarpa bilder. Den milde läkaren Lukas kommer att ta över.

Lär mig att göra din vilja, ty du är min Gud. Må din goda ande leda mig. (Ps 143:10)
